

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING ST-SPUR-inspektion

Inspektionsdatum: **171121**

An/Op/IVA

Sahlgrenska Universitetssjukhuset Göteborg

Klinik

Ort

Kristina Hambræus Jonzon Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholm

Klara Bergmark Södersjukhuset, Stockholm

Inspektörer

Gradering

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer.
- D Flera allvarliga brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

STRUKTUR

A Verksamheten

Vårdgivaren följer föredömligt Socialstyrelsens föreskrift och SFA:s utbildningsbok om hur ST skall genomföras och utvärderas, vilket säkerställer en hög och jämn kvalitet i specialisttjänstgöringen. Verksamheten, som utför ca 20000 anestesier i operationsmiljö och ca 2500 vårdtillfällen för IVA-patienter per år, är huvudsakligen högspecialiserad, inklusive transplantationskirurgi, neuroanestesi och flera riksuppdrag. Heltäckande ST-utbildning utifrån utbildningsbokens beskrivning ges genom väl etablerat samarbete med SU/Östra/Mölndal/Thorax och SU/DSBUS organiserat från SU/Sahlgrenska. Strukturerad regional organisation som möjliggör klinisk tjänstgöring på smärtenhet vore önskvärd.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Alla ST-läkare har handledare som är specialister i anestesi och intensivvård. Några av ST-handledarna har dock endast gått en ST-handledningskurs under sin egen ST-utbildning. Detta gäller flera ST-handledare i regionen och vid SPUR-inspektörernas kalibrering efter 2017 års inspektion av sjukhusen i Västra Götalandsregionen beslöts gemensamt att rekommendera en regional kurs för att uppdatera kunskapen om ST och handledarens roll enligt Socialstyrelsens föreskrift. Verksamheten har en mycket engagerad och uppskattad studierektor med uppdragsbeskrivning och avsatt tid. Specialistläkarna (65) är för få för att alla ST-läkare (38) och vikarierande underläkare inför ST (3) ska kunna få adekvata instruktioner och handledning. En högre andel specialistläkare är en förutsättning för att uppnå de högt ställda undervisningsambitionerna. Instruktion för handledning finns. Regelbundna möten för klinikens handledare och specialister erbjuds, men försvåras av bristen på specialister. Kliniken har 26 disputerade läkare vilket ger riklig tillgång till vetenskapliga handledare och säkerställer ett genomgående högakademiskt utbildningsklimat.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☐

B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☒
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

C Lokaler och utrustning

All modern utrustning för anestesi och intensivvård finns i lokaler som är adekvata för verksamheten. Särskilt avsatta ostörda datorplatser och arbetsstationer för ST-läkarna finns. Speciallitteratur finns på respektive sektion och bibliotekstjänst och tidskrifter via internet.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

ST genomförs och utvärderas enligt målbeskrivningen i SFAI's utbildningsbok. Alla ST-/underläkare har ett övergripande schematiskt utbildningsprogram/kontrakt och individuellt planerad sidoutbildning enligt Sahlgrenskas "utbildningssnurra". Utbildningsplanen revideras årligen i samråd med ST-studierektorn. Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen enligt klinikens skriftliga introduktionsprogram och jourer utgör en adekvat del av tjänstgöringen. Hela ST-utbildningen kan genomföras genom samarbete med SU Östra och Mölndal, vilket föredömligt organiseras av klinikens ST-studierektor för samtliga ST-läkare på SU. Alla ST-läkare arbetar på lika villkor.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

E Handledning och uppföljning

Alla ST-läkare och legitimerade läkare har en huvudansvarig handledare och därutöver en lokal handledare under sidoutbildningar, vilka följs upp. Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet. ST-chefen och ST-studierektorn ansvarar för att det görs en fortlöpande bedömning av ST-läkarnas kompetensutveckling med på förhand överenskomna och kända metoder som till exempel regelbundna specialistkollegier, medsittningar och sporadiska simuleringsövningar. Bedömningen dokumenteras och återkopplas av ST-handledaren och vid behov även av ST-studierektorn. De flesta ST-läkarna dokumenterar förvärvade kunskaper och färdigheter. Regelbundna handledarsamtal genomförs och omfattar handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik. Kliniken har ett mycket gott akademiskt utbildningsklimat, som dock hotas av klen specialistbemanning. Brister i ST-läkarens kompetens har föranlett åtgärder.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

F Teoretisk utbildning

Kliniken tillhandahåller högkvalitativ regelbunden teoretisk intern- och regional utbildning, samt externa kurser och självstudier på arbetstid. Genom det regionala utbildningsprogrammet "ST Väst" får ST läkarna en strukturerad regelbunden teoretisk utbildning, men ST-läkarna kan ibland inte delta p.g.a. att de behövs i klinisk tjänst. ST-läkarna uppmuntras att skriva ITA/OLA och EDA och får inläsningstid.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer genomförs, presenteras, bedöms och följs upp. Kvalitets- och utvecklingsarbete görs under handledning. Doktorandprogram finns och ST-läkarna erbjuds möjlighet till forskning. Akademiska diskussioner kring artiklar och nya rön förekommer löpande. Flera vetenskapliga arbeten från kliniken har publicerats och presenterats på kongresser, ibland av ST-läkare. Forskar-ST finns på sjukhusnivå.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☒
B	Uppfyller SOSFS	☐
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Kurser finns för handledar-, ledarskap- och kommunikativ kompetens. Uppföljning sker och återkoppling ges i viss mån genom medsittningar, simuleringsövningar och värdering av arbete i vårdteam. ST-läkarna handleder kandidater. Ledarskap-ST finns på sjukhusnivå.

A	Uppfyller SOSFS och SPUR:s kriterier för god utbildning	☐
B	Uppfyller SOSFS	☒
C	Uppfyller SOSFS med vissa brister – åtgärder rekommenderas	☐
D	Uppfyller ej SOSFS – åtgärder krävs	☐

Styrkor

- En avgörande framgångsfaktor är klinikens sammanhållande organisation för ST-läkarna och deras utbildning, där ST-studierektorn, ST-läkarchefen och samtliga ST-läkare utgör en organisatorisk enhet. Organisationen är förutsättningen för att alla ST-läkare arbetar på samma villkor och erhåller en likvärd, rättvis och högkvalitativ utbildning. Kliniken har mycket höga utbildningsambitioner vilka genomförs på ett föredömligt sätt, konsekvent och över tid. Central för ST-utbildningen i hela Västra Götalandsregionen är klinikens högkompetenta, erfarna, engagerade och mycket uppskattade ST-studierektor. Heltäckande klinisk bredd på verksamheten i nära samarbete med Sahlgrenskas övriga sjukhus (Östra och Mölndal). Högkvalitativ teoretisk intern och regional utbildning. Gott utbildningsklimat med föredömlig

struktur på ST-utbildningen. Föredömliga undervisnings- och forskningsmöjligheter, vilka dock hotas av bristen på specialistläkare.

Svagheter

- För låg specialistläkarbemanning relativt klinikens uppdrag avseende vård, forskning och utbildning, vilket går ut över utbildningsklimatet, bedside-undervisning, handledning, utvärdering av kunskaper, färdigheter och förhållningssätt, närvaro på utbildningsdagar och handledarsamtal på arbetstid.
- De flesta ST-handledarna har endast gått den handledarutbildning som de erhöll under sin egen ST-utbildning.
- Introduktionen till det kliniska arbetet är relativt kort.
- Klinisk tjänstgöring i obstetrisk anestesi kommer sent under ST och är relativt kort, särskilt med tanke på att ST-läkarna inte får möjlighet att handlägga obstetriska anestesier på jourtid innan de gått den kliniska placeringen.

Förbättringspotential

- Huvudbudskap: Redan vid förra SPUR-inspektionen av An/Op/IVA-kliniken vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset påtalades att andelen specialistläkare, relativt uppdraget, var låg och försvårade genomförandet av ST-utbildningen enligt gällande lagstiftning och klinikens föredömligt höga utbildningsambitioner. Vid årets inspektion har situationen förvärrats, efter att flera kunskapsbärande och handledande specialistläkare lämnat kliniken. Situationen påverkar ST-utbildningen på Sahlgrenska Universitetssjukhuset och därmed hela regionen då Sahlgrenska är navet i ST-utbildningen i Västra Götaland. Relationen mellan antalet specialistläkare och vårduppdragets omfattning, respektive antalet ST-läkare, skiljer sig kraftigt åt mellan regionens landstingsdrivna sjukhus. Situationen förvärras genom centralt påbud att öka antalet ST-läkare på Sahlgrenskas tre sjukhus.
- Västra Götalandsregionen bör lägga fokus på att skapa konkurrenskraftiga löner och arbetsförhållanden för specialisterna på Sahlgrenskas tre universitetssjukhus, så att fördelningen av regionens specialister står i proportion till respektive sjukhus uppdrag avseende vård, utbildning och forskning. Målet är att den lagstadgade ST-utbildningen ska uppfyllas enligt SOSFS 2008:15 och SOSFS 2015:8, vilket förutsätter att kunskapsbärande specialister stannar genom att de erbjuds konkurrensmässiga löner och individuella fortbildningsplaner, inklusive rotationstjänstgöring på alla tre sjukhusen, utbildningar och möjligheter till forskning.
- Övrigt:
  - Inför en regional obligatorisk specifik utbildning för specialistkompetenta läkare som ska bli ST-handledare i syfte att uppfylla Socialstyrelsens föreskrift.
  - Förläng introduktionen med några veckor då ST-läkaren självständigt får handlägga anestesier på sal tillsammans med en specialistläkare, så kallad "doktor på sal".
  - Utbilda ST-handledarna i utvärdering och återkoppling till ST-läkarna avseende förhållningssätt (eng. attitudes), d.v.s. hur väl de bemästrar Läkarrollen (kommunikation, handledning, utbildning, medicinskt ledarskap).
  - Regionövergripande planering för klinisk smärttjänstgöring är önskvärd.

- Förslag:
- Länka ST-västs föreläsningar per video till regionens samliga sjukhus. Filma föreläsningarna och lägg ut dem på klinikens hemsida.
- Publicera alla vetenskapliga ST-projekt i SFAI-tidningen.
- Låt ST-läkarna presentera sina kvalitetsarbeten på klinikköten.